

Nr 410.

Av herr **Lundgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.

I proposition nr 120 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 har Kungl. Maj:t bland annat framlagt slutliga anslagsäskanden beträffande försvarets forskningsanstalt. Departementschefen har därvid ansett sig böra vidtaga avsevärda nedsättningar i de äskanden som försvarets forskningsanstalt gjort. Anstalten har begärt en ökning av nu utgående anslag med tillsammans 6 085 000 kronor, medan departementschefen i ifrågavarande proposition upptagit allenast 1 660 000 kronor utöver vad som beviljats i riksstaten för nu löpande budgetår. I fråga om avlöningsanslaget har forskningsanstalten hemställt att anslaget höjes med 1 515 000 kronor. Departementschefen har för att möjliggöra en viss begränsad personalökning föreslagit att anslagsposten till avlöningar till övrig icke ordinarie personal uppräknas med 75 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt har under flera år begärt att avlöningsanslaget skall höjas, men Kungl. Maj:t har icke ansett sig kunna godtaga anstaltens äskanden. Dessa innebär såsom framgår av propositionen s. 167, att ett visst antal av de vid anstalten anställda vetenskapligt och tekniskt mycket väl kvalificerade forskarna erhålla mot deras kvalifikationer svarande befattningar i extra ordinarie tjänst. Under debatten om anslagen till försvarets forskningsanstalt tidigare år har från anstaltens sida framhållits att anstalten riskerar att förlora den för de speciella forskningsuppgifterna väl utbildade personalen, därest denna icke kunde beredas tillfredsställande anställningsvillkor. Så har ock under senare tid skett. Åtskilliga befattningshavare ha lämnat anstalten för att tillträda andra tjänster inom- och utomlands, där den utbildning de erhållit vid anstalten sålunda kommer andra till godo. Att märka är, att det tar en viss tid — 2 till 3 år — innan en vetenskapsman eller tekniker hinner bli någorlunda effektiv inom sitt speciella verksamhetsområde. Om han efter några års tjänst lämnar anstalten, tar det alltså förhållandevis lång tid innan hans efterträdare kan ha fått erforderlig rutin.

I de äskanden som försvarets forskningsanstalt gjort för nästkommande budgetår äro upptagna ett icke obetydligt antal tjänster. För att anstaltens

verksamhet skall kunna bedrivas i erforderlig omfattning vore det säkerligen av allra största betydelse att anstalten kunde erhålla dessa befattningar. Om anstalten icke har tillräckligt kvalificerad personal och personal utbildad inom olika specialområden, är det meningslöst att bevilja medel till forskningsverksamhet. Personalen är alltså härvidlag det primära.

Därest riksdagen följer departementschefens förslag, kan arbetet vid försvarets forskningsanstalt icke bedrivas i hittillsvarande omfattning, utan en viss nedskärning av detsamma är nödvändig. För att arbetet med framgång skall kunna bedrivas i hittillsvarande omfattning, erfordras en viss utökning av antalet befattningar utöver vad Kungl. Maj:t äskat. Denna utökning kan enligt vad vi erfarit inskränkas till 3 laboratorer i Cp 9, 2 laboratorer i Ce 31, 5 förste forskningsingenjörer i Ce 29, 10 forskningsingenjörer i Ce 27. Samtidigt bortfalla 2 befintliga tjänster i Ce 25: 26 och 8 tjänster i Ce 24. Den sammanlagda kostnaden torde därför inklusive rörligt tillägg inskränka sig till cirka 245 000 kronor.

De föreslagna tjänsterna avses fördelas på olika avdelningar på följande sätt.

Avdelning 1.

Verksamheten vid sektionen för sprängämnesforskning vid avdelning 1 är av synnerlig betydelse. Från och med innevarande budgetår har verksamheten inom denna sektion väsentligen utvidgats genom att en omfattande och synnerligen betydelsefull forskning rörande krut lagts till denna sektion. Arbetsbelastning och kompetenskrav på chefen för denna sektion motiverar starkt en tjänst för denna i 31:a lönegraden.

Inom torped- och raketmotorforskningen föreligga synnerligen komplicerade problem att lösa, vilka äro av grundläggande betydelse för den kommande utvecklingen inom detta område. För att denna forskning skall kunna bedrivas ändamålsenligt erfordras en tjänst som förste forskningsingenjör i Ce 29.

Den analytiska servicesektionen har erhållit utvidgade arbetsuppgifter bland annat inom det kärnkemiska området. Av denna orsak är det därför nödvändigt med en högre tjänst, som dock tillsvidare bör kunna placeras i 29:e lönegraden.

Försvarets forskningsanstalt har ett avsevärt antal ingenjörer i 24:e lönegraden (i vissa fall i 25:e), vilka ha arbetsuppgifter av sådan art och sådant ansvar att de enligt på andra håll inom statsförvaltningen gällande principer borde placeras i 27:e eller högre lönegrader. En reglering av löneställningen för dessa befattningshavare är ofrånkomlig om de icke skola lämna sina tjänster och därigenom tvinga anstalten att lägga ner vissa forskningsuppgifter eller få lösningen av dessa fördröjd på grund av den tid, som det

tar för nyanställd personal att komma in i arbetet. Med hänsyn till tidsmomentets betydelse i den militära utvecklingen, innebär detta mycket allvarliga olägenheter.

Vid avdelning 1 erfordras en tjänst i lönegrad Ce 27 som chef för köldlaboratoriet. Därjämte måste verkstadschefen vid avdelning 1 placeras i samma lönegrad. Detta är motiverat dels av de synnerligen högt ställda anspråk som avdelningens verkstad måste uppfylla i fråga om kvaliteten på tillverkningen — huvudsakligen speciella mätinstrument och laboratorieapparater — dels av att verkstadschefen fungerar som rådgivare och utredningsexpert i tillverknings- och materialfrågor inom avdelningens arbetsområde.

Avdelning 2.

För varje avdelning är i petitan förutsatt en laborator i Cp 9 som chef för en forskningsplanerings- och utredningsgrupp. Dess uppgift är att biträda avdelningschefen med planering av forskningsarbetet i stort och att sammanhålla uppgifter beträffande detaljplaneringen och arbetets fortgång inom olika uppdragsgrupper. Detta organ har visat sig absolut oumbärligt för att ge en överblick över den pågående och planerade forskningsverksamheten, och etablerandet härav kan icke uppskjutas.

Behovet av dessa tjänster är lika stort på samtliga avdelningar, men vid avdelning 1 kan sannolikt den 1 januari 1953 en befintlig tjänst i Cp 9 disponeras för detta ändamål, varför det för närvarande är tillräckligt att insätta en dylik tjänst vid vardera av avdelningarna 2 och 3.

En laboratorstjänst i Cp 9 avses för chefen för instrumentsektionen. Det måste ställas synnerligen stora kompetenskrav på denne befattningshavare med tanke på att värdet av avdelningens arbete i väsentlig grad är beroende av kvaliteten på dess laboratorieinstrument, vilka i flertalet fall måste specialtillverkas. Ledningen av detta fordrar både extraordinär teknisk skicklighet och insikt i de fysikaliska problem som undersökningen avser. Befattningen måste därför placeras i Cp 9.

Sektionen för allmän fysik vid avdelning 2 har till huvuduppgift att hålla en allmän bevakning över möjligheterna att utnyttja kända eller nya fysikaliska effekter för militära ändamål. Ett flertal aspekter på detta område, t. ex. användningen av infraröda strålar, äro nu föremål för detaljbearbetning. För detta arbete avses en befattningshavare, forskningsingenjör, vilken med hänsyn till arbetets art bör placeras i Ce 29.

För avdelningen erfordras fyra forskningsingenjörer i Ce 27 på respektive instrument-, maskerings-, styrnings- och kärnfysiksektionerna. Motiveringen härför är samma som anförts för inrättande av forskningsingenjörstjänsterna i Ce 27 vid avdelning 1.

Avdelning 3.

Vid avdelning 3 föreslås inrättandet av en laboratorstjänst i Cp 9 som chef för forskningsplanerings- och utredningsgruppen med samma motivering som ovan anförts under avdelning 2.

Som chef för elektroniksektionen vid avdelning 3 bör avses en laborator i Ce 31. Denna placering är väl motiverad av de teoretiska kvalifikationer i fråga om elektron- och gasurladdningsfysik samt av den praktiska specialkännedom om högvakuumteknik som krävs å denna tjänst. Ifrågavarande sektion har, bland annat, till uppgift att leda och koordinera utvecklingen av elektronrör för försvaret på firmor och institutioner i landet. Resultaten inom detta område äro av utslagsgivande betydelse för hela radioteknikens utveckling.

Radarområdet är otvivelaktigt ett av de viktigaste inom teletekniken, och det är nödvändigt med ytterligare en 1:e forskningsingenjör i Ce 29 på detta område. Anstalten har i sina äskanden dessutom upptagit en laboratorstjänst i Cp 9 på detta område, men det mest aktuella behovet torde nödtorftigt kunna tillgodoses genom inrättande av en tjänst i Ce 29.

För radiokommunikationsområdet avses inrättandet av en 1:e forskningsingenjörstjänst i Ce 29. Detta område har tidigare fått stå tillbaka för andra teletekniska uppgifter inom FOA, främst av den anledningen att kommunikationproblemen vid krigsslutet lågo relativt väl framme i Sverige jämfört med övriga områden. Genom de senaste årens utveckling utomlands har det emellertid blivit nödvändigt att intensifiera arbetet härpå och en 1:e forskningsingenjör för att sammanhålla detta arbete är oundgängligen nödvändig.

För avdelningen erfordras fyra tjänster såsom forskningsingenjörer i Ce 27. Den ene av dessa avses för verkstadschefen. Motivet härför är det samma som anförts för uppflyttning av verkstadschefen vid avdelning 1. För inrättande av de övriga tre forskningsingenjörstjänsterna, vilka avses en vid vardera av sektionerna för styrning, räkneapparater och vågutbredning, tala de motiv som anförts för inrättande av motsvarande tjänster vid avdelning 1.

Då de 8 tjänster i Ce 24, som föreslås ersatta av motsvarande antal tjänster i Ce 27, hittills belastat anslagsposten »Viss forskningsverksamhet», måste ett häremot svarande belopp av 125 000 kronor nu upptagas på anslagsposten »Avlöningar» och anslagsposten »Viss forskningsverksamhet» minskas med detta belopp.

På grund av det sålunda anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att på personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt uppföra ytterligare 3 laboratorstjänster i Cp 9, 2 laboratorstjänster i Ce 31, 5 förste

forskningsingenjörstjänster i Ce 29 och 8 forskningsingenjörstjänster i Ce 27 samt att därjämte 2 i personalförteckningen upptagna forskningsassistenttjänster i Ce 25 omändras till forskningsingenjörstjänster i Ce 27,

att riksdagen måtte bevilja utöver vad Kungl. Maj:t äskat ett anslag av 370 000 kronor till Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar, samt

att anslagsposten Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet uppföres med ett belopp av 6 975 000 kronor mot det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 7 100 000 kronor.

Stockholm den 2 april 1952.

P. G. Lundgren.
